

Третій моніторинговий звіт висвітлення теми ВПО в українських ЗМІ
Донецька, Луганська та Харківська області
Фінансується Європейським Союзом

ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ВПО В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ (СХІД УКРАЇНИ)

Червень 2016

Підготували
Асоціація «Спільний простір» (Україна)
та МЕМО98 (Словаччина)

Thomson Foundation
+44 20 3440 2440
46 Chancery Lane
London WC2A 1JE

thomsonfoundation.org

1. ВСТУП

Цей звіт є третім із низки моніторингових звітів, які буде оприлюднено в рамках проекту «Голос місцевих ЗМІ: професійні стандарти та етичні норми висвітлення конфліктів», що фінансується Європейським Союзом. Проект реалізується медіа-консорціумом, який очолює Фондація Томсон (Thompson Foundation). До консорціуму входять: Європейський центр журналістики (European Journalism Centre), Асоціація «Спільний простір», МЕМО 98, а також Міжнародний інститут регіональної преси та інформації.

Упродовж 2015-2016 років буде оприлюднено загалом 24 моніторингові звіти щодо висвітлення тематики ВПО в місцевих українських ЗМІ: регіональні, порівняльні міжрегіональні, порівняльні за періодами моніторингу та підсумковий. Перший звіт висвітлює дані медіа-моніторингу за 1-23 жовтня 2015 р., а другий – з 15 по 28 лютого 2016 року.

Головна мета проекту – ослаблення потенційних джерел соціальної напруги, зокрема між внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та громадами, які їх приймають, через збалансоване висвітлення подій у регіональних ЗМІ. Цього буде досягнуто завдяки підвищенню рівня неупередженості та якості контенту, а також через покращення співпраці між ЗМІ як в Україні, так і за її межами.

Проект передбачає розвиток спроможності своєчасно запобігати провокаціям з боку ЗМІ під час висвітлення подій, пов'язаних із конфліктом, за допомогою ретельного моніторингу та оцінки роботи регіональних ЗМІ, які є об'єктом моніторингу, включаючи висвітлення виборів. Асоціація «Спільний простір» та МЕМО98 спільно розробили методологію моніторингу представлення внутрішньо переміщених осіб у ЗМІ. Під час тренінгів, що відбулися у Києві Львові, Харкові, Дніпропетровську та Одесі, підготували 65 регіональних спеціалістів із медіа-моніторингу для якісного та кількісного аналізу представлення у регіональних ЗМІ згаданої тематики.

★ З 1 по 14 червня 2016 р., включно, команда спеціалістів із моніторингу провела третю хвилю медіа-дослідження щодо висвітлення тематики ВПО. До вибірки увійшло взагалом 203 ЗМІ, що підлягали моніторингу (50 телеканалів, 66 друкованих ЗМІ та 87 онлайн-ресурсів), із 24-х областей України, які було об'єднано у 4 регіони: Схід (Донеччина, Луганщина, Харківщина);

★ Північ-Центр (Сумщина, Чернігівщина, Житомирщина, Вінниччина, Дніпровщина, Кіровоградщина, Полтавщина, Черкащина);

★ Південь (Одещина, Херсонщина, Запоріжжя, Миколаївщина, АР Крим. >>

¹ Усі попередні звіти можна завантажити тут: <http://regionalvoices.eu/uk/monitoring>

Звіти за перший моніторинговий період можна завантажити тут: http://www.prostir-monitor.org/reports/wave1_region_pdf.html

Регіональні звіти за другий моніторинговий період можна завантажити тут: http://www.prostir-monitor.org/reports/wave2_region_pdf.html

Підсумковий звіт за за другий моніторинговий період можна завантажити тут: http://www.prostir-monitor.org/upload/reports/final-reports-wave-2/Summary_W2-ua.pdf

★ Захід (Волинь, Закарпаття, Івано-Франківщина, Львівщина, Рівненщина, Тернопільщина, Хмельниччина, Чернівецьчина).

Вибірка ЗМІ, що стали суб'єктами моніторингу в східних областях України, була достатньо репрезентативною і представляла 31 ЗМІ (ТБ – 4; друковані – 5; онлайн – 22). Порівняно з 1-ю та 2-ю хвилями моніторингу, вибірка зазнала мінімальних змін. Онлайн-версію ДОДТБ (Донецьке обласне державне телебачення) замінено на ефірну, оскільки телеканал відновив мовлення на підконтрольній українському уряду території Донецької області. Онлайн-видання «ДонПресс» було замінено на «Знамя Индустрии» та «Деловий Славянск» – як більш уважні до тематики ВПО. Сайт «Трибун» (Луганщина) замінили на севєродонецький сайт www.06452.com.ua. «Трибун» перестав бути репрезентативним, публікує здебільшого передруки з інших видань і фактично не має штату журналістів. Тимчасом севєродонецький сайт (місто, яке відіграє роль адміністративного центру Луганської області, підконтрольної українському уряду) стає дедалі популярнішим інформаційним ресурсом.

2. СТИСЛІ ВИСНОВКИ

★ ЗМІ в новинах не демонстрували великої уваги до проблем ВПО. Аналітичний підхід застосовували рідко.

★ Особливістю медіа-ландшафту східного регіону є велика активність інтернет-ЗМІ. Так, наприклад, на Донеччині найактивніше тему ВПО висвітлювали саме онлайн-медіа. Іноді кількість подач новин і «людських історій» сягала 5-7 текстів на добу.

★ 3-я хвиля моніторингу продемонструвала серйозне зростання якісних показників при підготовці місцевих звітів. Якщо під час 1-ї 2-ї хвиль більшість публікацій тільки слідували за інформаційними приводами центральних українських медіа та інформаційних агентств, то в цей період ми бачимо цілу серію самостійних матеріалів.

★ Попри невелику кількість, у Донецьку мали місце публікації з некоректним використанням термінології ВПО, включаючи так звані «несправжніх переселенців» або «пенсійних туристів».

★ Якісний аналіз донецьких новин дозволяє зробити висновок про боротьбу переселенців за свої соціальні права такого типу, як соціальні виплати або пенсії, а також за пільги при працевлаштуванні.

★ Загалом висвітлення проблем ВПО було поверховим. Дуже часто історії подавалися у вигляді коротких новин або висновків без контексту або глибоко аналізу ситуації.

★ Згідно з результатами моніторингу, східноукраїнські журналісти вже давно не намагаються сформувати громадський форум на місцевому рівні, який міг би бути спрямований на вирішення проблем ВПО.

★ ЗМІ, що були об'єктами моніторингу, здебільшого дотримувалися принципу балансу та неупередженості й уникали сенсаційності при висвітленні проблем ВПО.

3. КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ

Вибірка ЗМІ Східних областей України, що стали об'єктами моніторингу, була представлена 31 ЗМІ:

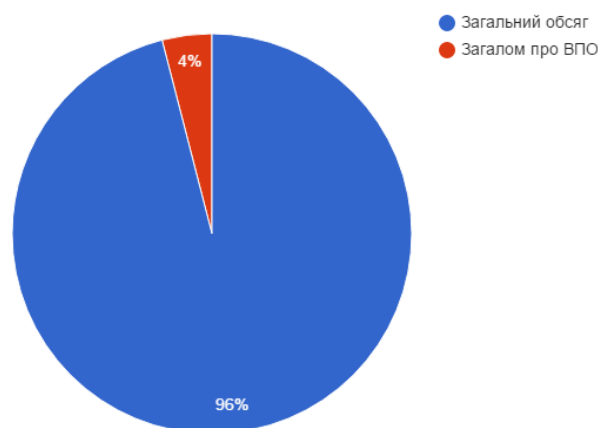
★ 4 місцеві телеканали: один державний в кожній з трьох областей та один приватний канал у Харківській області;

★ 5 газет: одна державна та декілька приватних на область;

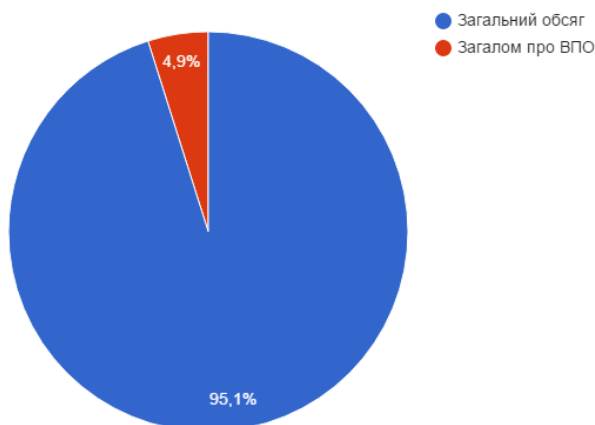
★ 22 онлайн медіа: найбільш відвідувані новинні веб-сайти в кожній з областей.

Особливістю ЗМІ східного регіону є те, що деякі медіа працюють на територіях Донецької та Луганської областей, контрольованих українською владою, у той час, як більшість медіа-ресурсів у фокусі моніторингу, що від часу заснування працювали в одній зі східних областей, перемістилися редакції зі Сходу до інших регіонів країни. Іншим важливим аспектом є те, що з огляду на поточний конфлікт, діяльність традиційних медіа ускладнена через домінуючу та помітнішу, у порівнянні з іншими регіонами, роль Інтернет-медіа.

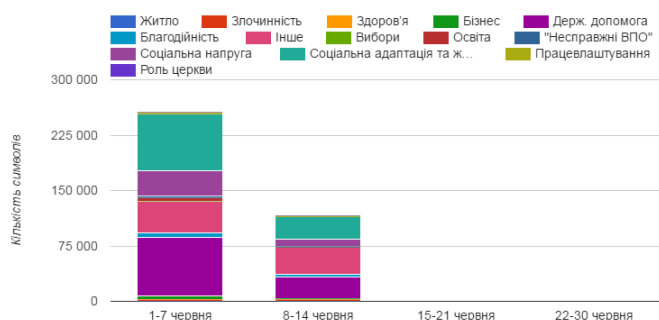
Результати моніторингу свідчать, що тематика ВПО привернула значно помітнішу увагу медіа-ресурсів, особливо, у порівнянні з іншими моніторинговими регіонами: частка уваги до тематики ВПО варіювалася від 4% на досліджуваних телеканалах до 4,9% у друкованих ЗМІ. У той же час висвітлення ВПО як на телебаченні, так і в пресі дещо зменшилося (це становить 4.7 та 7.1 відсотки в лютому 2016 року відповідно). >>

Діаграма 1. Частка висвітлення тематики ВПО в загальному обсязі контенту новинних програм, які увійшли до вибірки моніторингу 3-ї хвилі в розрізі регіонів (1-14 червня 2016).

Діаграма 2. Частки представлення тематики ВПО в загальному новинному контенті регіональних газет протягом третього моніторингового періоду (1-14 червня 2016).

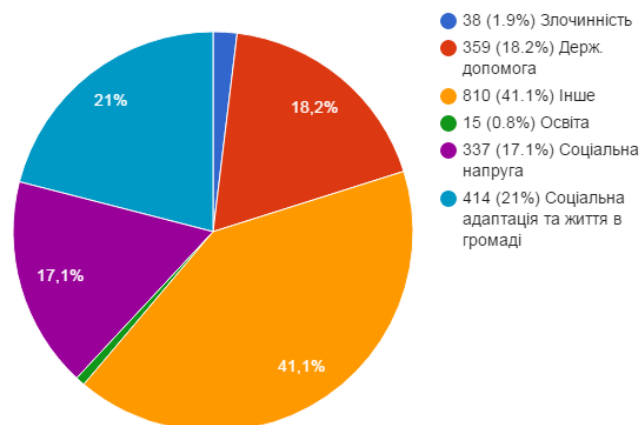

Діаграма 3. Частки представлення тематики ВПО в моніторингових регіональних он-лайн та друкованих медіа протягом третього моніторингового періоду, щотижнево, в розрізі тем(1-14 червня 2016 р.)

3.1. ТЕЛЕКАНАЛИ

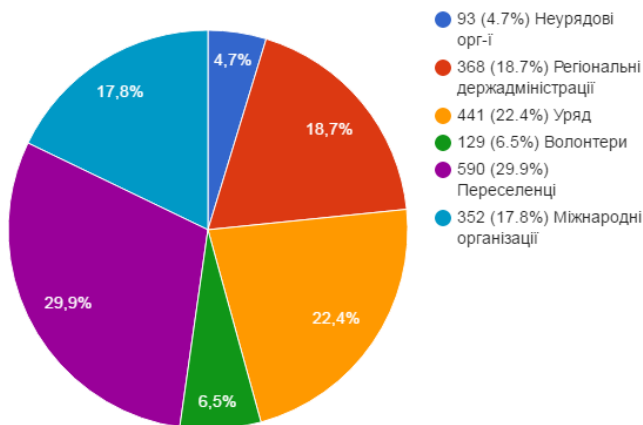
Телевізійні канали-учасники моніторингу у Східній частині України надали 4% свого ефірного часу темі ВПО. Однак в абсолютних показниках це становить близько 33-х хвилин (1 973 секунд) загального новинного контенту тривалістю 14 годин всіх телеканалів регіону – трохи менше за попередній період у лютому 2016 року (це становило 4,7 процента) – іншими словами, це більше за 2 хвилини щодня на всіх телеканалах разом, або 35 секунд на кожен із телеканалів щоденно.

Найбільш активно висвітлювалися такі теми: соціальна адаптація та життя в громаді (21%), державна допомога (18,2%) та соціальна напруга (17,1%). Однак найбільш домінуюча тема була висвітлена під категорією «інші» (41,1%), якою охоплюється декілька таких аспектів, як права людини, соціологічні дослідження, дозвілля тощо.

Діаграма 4. Частки представлення різних тем в рамках тематики ВПО на телевізійних каналах у регіонах.

З-поміж суб'єктів моніторингу, найактивніше в рамках загальної тематики ВПО були представлені самі ВПО (29,9% загального обсягу тематики ВПО), уряд (22,4%), регіональні держадміністрації (18,7%) та міжнародні організації (17,8%). Такі суб'єкти як волонтери (6,5%) та НУО (4,7%) були представлені пасивніше.

Діаграма 5. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО на телевізійних каналах у регіонах.

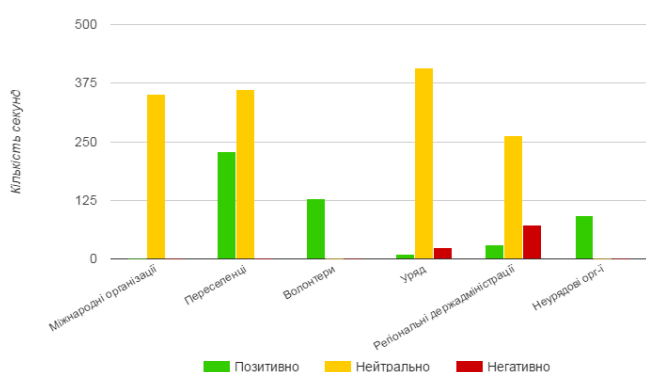
Щодо тональності матеріалів, телеканали представляли більшість суб'єктів моніторингу переважно нейтрально та позитивно. Водночас у негативній тональності були представлені регіональні державні адміністрації (20% усього висвітлення цього суб'єкту) та уряд (5%). Два канали з чотирьох підготували сюжети з критикою органів влади (АТН та Харківська обласна державна телерадіокомпанія – ОТВ).

Зокрема, в сюжеті АТН від 2 червня розповідалося про затриману групу прикордонників, які займалися здирицтвом за провіз >>

контрабанди та перетин лінії розмежування на Донбасі. А телеканал ОТБ 6 червня випустив в ефір сюжет про те, що на Харківщині значна частина вимушених переселенців не отримує передбачені законом соціальні виплати через відсутність штампів міграційної служби на довідці, незважаючи на те, що ця вимога була скасована, відповідно до нового законодавства.

Діаграма 6. Тональність ефірного часу, присвяченого різним суб'єктам у рамках тематики ВПО, на телевізійних каналах у регіонах.

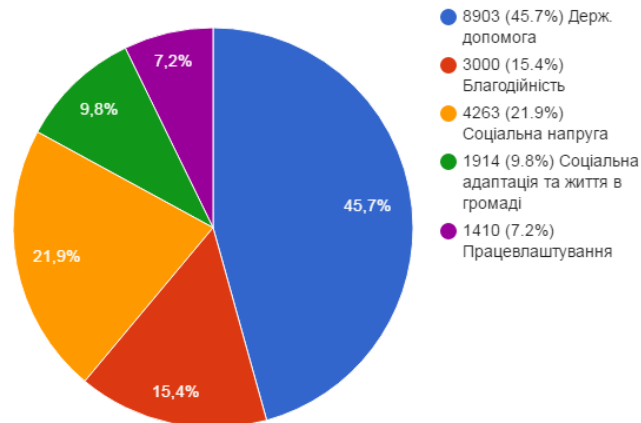
3.2. ПРЕСА

У порівнянні з телеканалами, східноукраїнські газети висвітлювали проблеми ВПО трохи активніше – 4,9% новинного та аналітичного контенту, який підлягав моніторингу (7,1% під час другої хвилі моніторингу). Газети, які увійшли до вибірки моніторингу, найбільш активно висвітлювали такі теми, пов'язані з ВПО: державна допомога (45,7%), соціальна напруга (21,9%) та благодійність (15,4%). Такі теми, як соціальна адаптація і життя в громаді (9,8%) та працевлаштування (7,2%) були представлені пасивніше.

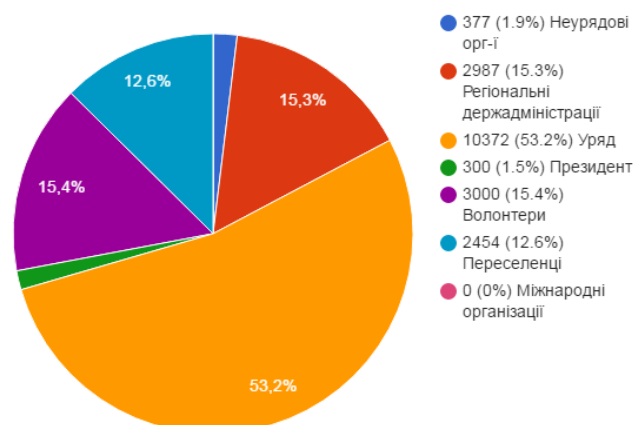
Щодо представлення суб'єктів, найбільш активно газети інформували про уряд (53,2%), волонтерів (15,4%), регіональні державні адміністрації (15,3%) та самих ВПО (12,6%).

Тональність матеріалів була переважно нейтральною й позитивною. Водночас, 12% інформації на адресу уряду мала негативну тональність. Йдеться про публікації газети «Вечерний Харьков», яка висвітлює проблему виплати пенсій ВПО через надмірну бюрократизацію органів державної влади². >>

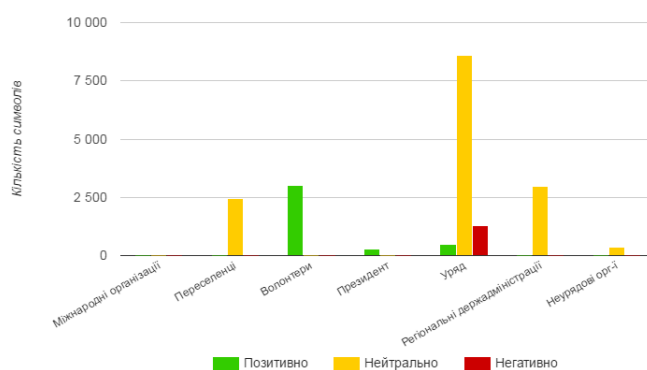
² Стаття газети «Вечерний Харьков» «Переселенцы остались без пенсии из-за действий Кабмина» від 2 червня 2016р., веб-адреса публікації: <http://vecherniy.kharkov.ua/news/120375>.

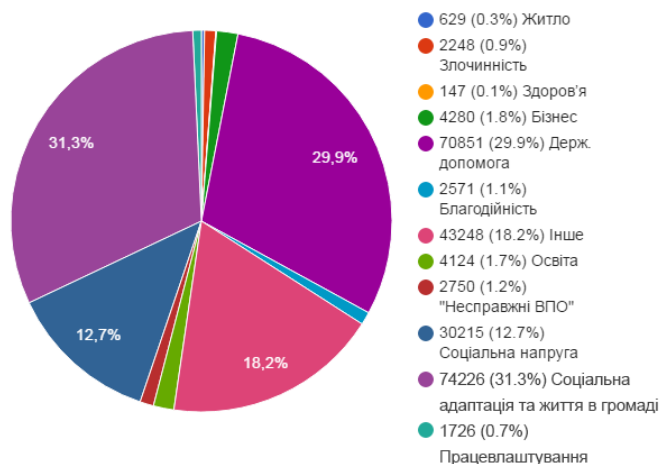
Діаграма 7. Розподіл тем у рамках висвітлення тематики ВПО в регіональних газетах. СхПрТеми

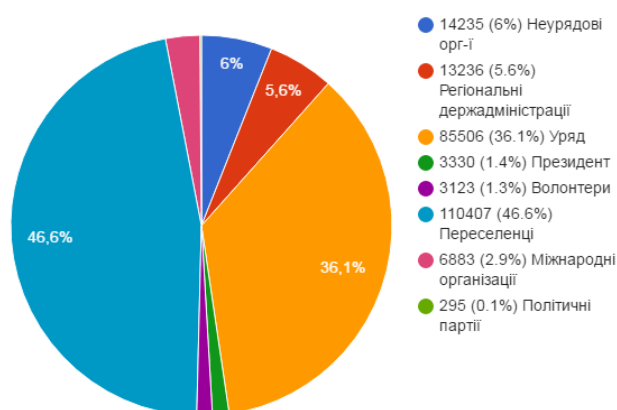
Діаграма 8. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО в регіональних газетах. СхПрСуб

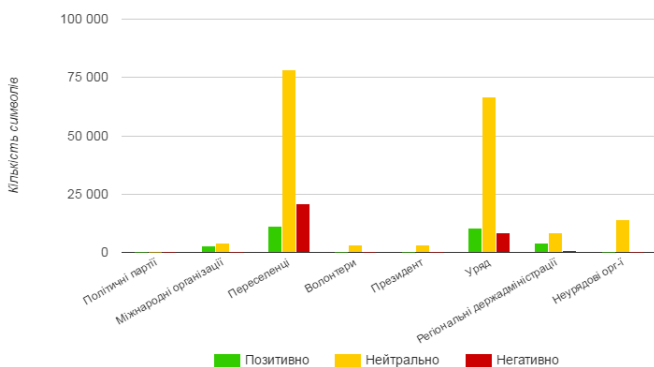
Діаграма 9. Розподіл обсягу матеріалів серед суб'єктів моніторингу за тональністю, з якою ці суб'єкти були представлені в рамках загальної тематики ВПО в регіональних газетах. СхПрТон

Діаграма 10. Частка представлення різних тем в рамках тематики ВПО в регіональних он-лайн-виданнях.

Діаграма 11. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО в регіональних он-лайн – виданнях.

Діаграма 12. Тональність представлення суб'єктів в рамках тематики ВПО в регіональних он-лайн-виданнях.

3.3. ОН-ЛАЙН МЕДІА

Проаналізовані 22 онлайн-ресурси присвятили тематиці ВПО в обсязі 237 015 символів – тобто близько 84-и аркуші формату А4 (під час другої хвилі було 261 969 символів та, відповідно, 145 стандартних аркушів А4).

Найактивніше висвітлювалися такі теми як соціальна адаптація та життя у громаді (31,3%), державна допомога (29,9%), інше (18,2%) та менше соціальна напруга (12,7%). Такі теми, як бізнес (1,8%), освіта (1,7%) або працевлаштування (0,7%) були представлені значно пасивніше.

Щодо представлення суб'єктів дослідження загальної тематики ВПО, у східних онлайн-медіа два суб'єкти отримали найактивніше висвітлення в рамках тематики внутрішньо переміщених осіб: самі ВПО (46,6%) та уряд (36,1%). Такі суб'єкти, як НУО (6%), регіональні державні адміністрації (5,6%), міжнародні організації (2,9%), Президент України (1,4%) та волонтери (1,3%) були представлені мінімально.

Щодо тональності публікацій, онлайн-медіа представляли суб'єкти моніторингу переважно нейтрально і позитивно. Негатив був на адресу самих ВПО (19% від усього висвітлення ВПО як суб'єктів дослідження), уряду (10%) та регіональних державних адміністрацій (5,5%).

Більшість матеріалів негативної тональності була оприлюднена в Інтернет-ЗМІ Донецької області.

Як приклад, можна згадати публікацію онлайн-видання «DonbassUA» від 3 червня 2016 «Минфин «вывел» переселенцев «на чистую воду»³, у якому йдеться про призупинення державних виплат тим ВПО, які не пройшли перевірку органами державної влади (порушували встановлені терміни перебування на непідконтрольних територіях або отримували соцвиплати від структур, непідконтрольних українській владі).

Уряд критично висвітлювався в публікації видання «ОстроВ» «Переселенцы под Кабмином требуют прекратить их дискриминацию»⁴. Новина розповідала про учасників демонстрації проти змін до Постанови 637 про соціальні виплати ВПО, прийнятої урядом 8 червня 2016 року⁵.

4. ЯКІСНИЙ АНАЛІЗ

На Донеччині найактивніше тему ВПО висвітлювали Інтернет-медіа. Інтернет-ЗМІ засвідчили, що питання, пов'язані з ВПО, постійно перебувають у полі зору популярних донецьких видань. Такі ресурси як «ОстроВ», «Донецкие новости», «Донбасс», «062» практично щодня оприлюднювали інформацію про внутрішньо переміщених осіб. Іноді кількість подач новин і «людських історій» сягала 5-7 текстів на добу. >>

Важливо зазначити, що під час третьої моніторингової хвилі було помітним серйозне підвищення якості публікацій завдяки різноманітним журналістським підходам до висвітлення. Під час попередніх моніторингових хвиль більшість публікацій мали реактивний характер, тобто слідували за інформаційними приводами центральних українських медіа та інформаційних агентств, а під час третього моніторингового періоду командою була підготовлена ціла серія самостійних матеріалів. Зокрема, чимало публікацій про ВПО були присвячені історіям їхнього життя на новому місці. Слід зазначити, що такі видання як «ОстроВ» і «Донецкие новости» використовують першоджерела – заяви активістів, які організують мітинги та пікети для переселенців. Водночас, журналісти, особисто присутні на місці проведення акцій (як у Києві, так і в Донецькій області), часто ілюстрували текстовий контент великою кількістю реальних фотографій і відеозаписів.

На відміну від 2-ї хвилі моніторингу, донецькі ЗМІ дуже рідко писали про так званих «несправжніх переселенців» або «пенсійних туристів». Таким чином, негативна тональність щодо ВПО була менш помітною. Натомість тематичні акценти змістилися в бік висвітлення боротьби ВПО за свої громадянські права в цілому, однак менше за специфічні аспекти такі, як гарантовані законом пільги, а саме соціальні виплати та пільги при працевлаштуванні. Регіональні ЗМІ детально висвітлили вимоги ВПО скасувати постанову Кабінету Міністрів, яка регламентує порядок реєстрації осіб, які були переміщені з Криму або зони бойових дій³.

На Луганщині було зафіксовано один матеріал з некоректним застосуванням термінології стосовно ВПО. У публікації онлайн-видання «ІРТА-факс» від 13 червня⁷ журналіст зазначає, що після перевірки фактичного місця проживання ВПО «біженці» (як пише журналіст) можуть не отримати грошових виплат. Загалом висвітлення проблем ВПО не було збалансованим. Із 17 публікацій щодо ВПО загалом тільки 4 матеріали було створено з дотриманням принципу балансу думок. Серед медіа найбільш збалансованим був телеканал ЛОТ, який залучав широке коло спікерів з усіх зацікавлених сторін. Луганська преса опублікувала лише один матеріал, який відповідав професійному стандарту дотримання балансу. «Рубіжанські новини» засвідчили

коректний підхід (надали слово представнику волонтерської організації та відповідних ВПО)⁸. В онлайн-медіа тільки «ІРТА-факс» оприлюднила збалансований матеріал, що висвітлював ставлення мешканців Северодонецька до ВПО⁹.

У газеті «Северодонецькі вісті» в двох випусках протягом звітного періоду було зафіксовано матеріали щодо діяльності державного Ощадного банку України. В обох матеріалах згадуються ВПО, один з них від 3 червня («Пенсии переселенцам – только через Ощадбанк»), мав інформаційний характер щодо необхідності оформлення пенсійних виплат в Ощадбанку. У публікації від 10 червня («Головна цінність банку – його клієнти»), інтерв'ю з Іриною Бондар, начальником Луганського обласного управління «Ощадбанку», є з ознаки прихованої реклами фінустанови.

На жаль, як і в попередніх періодах, журналісти не намагаються створити широкий громадський форум на місцевому рівні з метою публічного обговорення питань, з якими зіштовхуються ВПО на місцях. Ілюстративні матеріали або фотографії зазвичай відповідають темам, однак, у деяких випадках, вони відсутні. >>

³ DonbassUA, від 3 червня 2016, «Минфин «вывел» переселенцев «на чистую воду»: <http://donbass.ua/news/region/2016/06/03/minfin-vyvel-pereselencev-na-chistuju-vodu.html>

⁴ «ОстроВ», публікація «Переселенцы под Кабмином требуют прекратить их дискриминацию», веб-адреса: <http://www.ostro.org/general/society/news/501756>

⁵ Постанова запроваджує комісії з моніторингу – так звані «мобільні групи» – для оцінки умов проживання вимушених переселенців. Комісії матимуть право призупинити соціальні виплати, якщо не зустрілися з людиною за заявленим місцем проживання. Національна поліція і Служба безпеки України братимуть участь у моніторингових комісіях разом із представниками Міністерства соціальної політики. Непрацевдатні внутрішньо переміщені особи отримують 900 грн на місяць, а працевдатні – 400 грн. Мітингувальники стурбовані тим, що постанова може призвести до того, що ВПО втратять навіть ці невеликі суми.

⁶ DonbassUA, від 14 червня 2016, «Переселенцы под Кабмином требуют восстановления своих прав как граждан Украины», веб-адреса публікації: <http://donbass.ua/news/region/2016/06/14/pereselency-pod-kabminom-trebujut-восстановления-svoih-prav-kak-grazhdan-ukrainy-foto.html>

⁷ «Ірта-факс» від 13.06.2016 р., «Переселенцы устроют протест под Кабмином», веб-адреса публікації: <http://irtafax.com.ua/news/2016/06/2016-06-13-22.html>

⁸ «Рубіжанські новини», від 6 червня 2016, «Благотворительность - самое сильное оружие любви, добра и мира»

⁹ Онлайн-видання «ІРТА-факс» від 13.06.2016 р., «Как северодончане относятся к переселенцам?», веб-адреса: <http://irtafax.com.ua/news/2016/06/2016-06-14-26.html>

ЗМІ Харківської області здебільшого дотримувалися принципу балансу та уникали сенсаційності при висвітленні проблем ВПО. Однак аналітичні матеріали були майже відсутніми. У той час, як «людські історії» краще розкривали тематику щодо ВПО в більш природному середовищі, результати моніторингу підтвердили неактивне висвітлення. У одній зі статей¹⁰ від 2 червня, що були опубліковані в газеті «Вечерний Харьков», представлена історія 84-річної громадянки, яка переїхала до Харкова з Луганська та перестала отримувати пенсію, починаючи з лютого 2016-ого року в зв'язку з бюрократією.

Щодо мови та термінології, ЗМІ – учасники моніторингу – загалом використовували коректний підхід. Вони також не застосовували зневажливу мову, звертаючись до питань ВПО. Наприклад, не було помічено випадків, коли б ВПО назвали «біженцями». Одного разу в матеріалі «АТН» від 02.06.2016 р. переселенців назвали описово: «люди, які намагалися покинути неконтрольовану територію в пунктах пропуску на лінії розмежування». Спотворення інформації або маніпулювання інформацією з боку ЗМІ, а також заяв, що їх можна розцінити як нападки на ВПО, що сприяє створенню негативного іміджу ВПО, не зафіксовано.

В онлайн-медіа, у більшості випадків, бракувало детального дослідження та аналізу проблем переселенців. Як правило, ЗМІ взагалі не висвітлювали проблеми ВПО, а лише сповіщали про заходи та події, що стосуються переселенців, не зазирнувши глибше у проблему. Так, наприклад, медіа-група «Объектив» у своїй статті¹¹ від 3 червня не проаналізувала матеріал щодо потреб ВПО або не представляла свою точку зору. Замість цього, просто надавалося сповіщення про можливу реалізацію спільного з ПРООН проекту в Харківській області.

З огляду на виявлені порушення низки медіа стандартів, визначені тенденції, включаючи порушення низки професійних та етичних стандартів, зокрема, некоректне застосування термінології, однобічне висвітлення інформації, експерти моніторингу висловлюють для регіональних ЗМІ східного регіону такі рекомендації щодо висвітлення ними тематики ВПО:

- ★ Збільшити загальну кількість аналітичних матеріалів та розслідувань щодо ВПО.
- ★ Активізувати пошук більш конкретних «людських історій» щодо ВПО та врахувати, як їх можна скомбінувати з архівними матеріалами або фактологічними статистичними даними.
- ★ Провести редакційні летючки та тренінги щодо коректної термінології та відповідних зворотів та уникнення зневажливих коментарів і мови ненависті. Водночас, інші професійні стандарти, перш за все, збалансована звітність заслуговують на відповідну увагу.
- ★ Надалі спрямувати зусилля на створення власного медіа-контенту та знижувати обсяг матеріалів до передруку (які надаються інформаційними агентствами або іншими медіа).
- ★ Надати більше матеріалів про основні цивільні права та соціальні вигоди для ВПО.
- ★ Підготувати публікації про ВПО з метою формування більш широкого громадського форуму на місцевому рівні, який міг би бути спрямований на вирішення проблем ВПО в регіоні.

Виконання цих рекомендацій сприятиме підвищенню професійного представлення медіа-контенту, включаючи виконання деяких фундаментальних журналістських стандартів, зокрема, щодо неупередженості та балансу. Таким чином, за умови підвищення якості загального та глибокого висвітлення подій у регіональних ЗМІ допоможе послабити потенційні джерела соціальної напруги між внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та громадами, які їх приймають. ●

¹⁰ Вечерний Харьков», від 2 червня 2016, «Переселенцы остались без пенсии из-за действий Кабмина», веб-адреса: <http://vechemiy.kharkov.ua/news/120375>

¹¹ Медіа-група «Объектив» від 3 червня 2016 р., «ПРООН привлекает ХОГА к масштабному проекту поддержки переселенцев», веб-адреса: <http://www.objectiv.tv/030616/128811.html>